

UZASADNIENIE

Powód P. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) i A. C., E. (...) spółki jawnej z siedzibą w W. 58 898,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 21 lutego 2018 r. do dnia zapłaty. Powód uzasadnił, że dochodzi zwrotu wynagrodzenia zatrzymanego przez PPUH (...) sp. z o.o. na zabezpieczenie prawidłowości wykonywanych robót budowlanych na podstawie umowy z 12 marca 2015 r., a pozwany odpowiada za zapłatę tego świadczenia solidarnie jako inwestor.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

PPUH (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w miejscowości K. był generalnym wykonawcą inwestycji polegającej na budowie budynku piekarni z cukiernią wraz z niezbędną infrastrukturą przy ul. (...) w W.. Inwestorem była (...) K. i A. C., E. (...) spółka jawna z siedzibą w W..

(okoliczność bezsporna)

12 marca 2015 r. P. K. zawarł z PPUH (...) sp. z o.o. umowę, na podstawie której zobowiązał się jako podwykonawca do wykonania robót budowlanych w ramach wskazanej inwestycji, obejmujących określone prace murarskie i żelbetowe (§ 1 ust. 1 umowy). Strony ustaliły m.in.:

- ostateczna wysokość wynagrodzenia miała zostać obliczona na jako iloczyn cen jednostkowych oraz ilości robót wynikających z ich obmiaru powykonawczego zaakceptowanego przez kierownika budowy (§ 3 ust. 1 umowy),
- rozliczanie wykonywanych robót budowlanych miało następować na podstawie faktur częściowych i faktury końcowej wystawianych w okresach miesięcznych na podstawie stanu zaawansowania robót (§ 4 ust. 1 umowy).
- P. K. udzielił gwarancji jakości wykonywanych robót budowlanych na 61 miesięcy oraz rękojmi za wady przedmiotu odbioru na 61 miesięcy (§ 5 ust. 1-2 umowy),
- PPUH (...) sp. z o.o. był uprawniony do potrącania z każdej wystawionej przez podwykonawcę faktury 10% wynagrodzenia netto na poczet kaucji gwarancyjnej na zabezpieczenie należytego wykonania przedmiotu umowy oraz należytego usuwania wad i usterek w okresie gwarancji i rękojmi (§ 16 ust. 1 ogólnych warunków umowy),
- kaucja gwarancyjna podlegała zwrotowi w zakresie 50% wartości po odbiorze końcowym inwestycji, a w zakresie pozostałych 50% po upływie terminu gwarancji i rękojmi (§ 16 ust. 2 ogólnych warunków umowy).

(umowa k. 17-19, ogólne warunki umowy k. 20-23)

P. K. wykonał bezusterkowo powierzone mu roboty budowlane. Ich odbiór nastąpił 27 lipca 2016 r. Ostateczną wysokość wynagrodzenia strony ustaliły na 1 177 967,87 zł.

(protokół k. 26-28)

W toku realizacji umowy PPUH (...) sp. z o.o. zatrzymał z wypłacanego powodowi wynagrodzenia 117 796,79 zł na poczet kaucji gwarancyjnej.

(protokół k. 27, faktury k. 34-41)

P. K. nie uzyskał zwrotu zatrzymanej kaucji gwarancyjnej w żadnej części zarówno od PPUH (...) sp. z o.o. jak i od pozwanego.

(okoliczność bezsporna)

Stan faktyczny sprawy sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów. Okoliczności faktyczne sprawy były w istocie niesporne pomiędzy stronami, w szczególności dotyczy to zawarcia i treści umowy łączącej zamawiającego z powodem, faktu zrealizowania przez powoda umówionych robót budowlanych w całości i ich odbioru bez zastrzeżeń przez generalnego wykonawcę, a także zatrzymania przez niego kwoty odpowiadającej 10% wartości wynagrodzenia powoda jako kaucji gwarancyjnej.

Okolicznością sporną była akceptacja przez pozwanego powoda jako podwykonawcy określonej części robót budowlanych. Okoliczność ta okazała się jednak nieistotna dla rozstrzygnięcia, a powództwo podlegało oddaleniu bez względu na nią.

Sąd oddalił wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków i stron zgłoszone w pozwie oraz w piśmie przygotowawczym powoda datowanym na 6 sierpnia 2020 r. (k. 100), albowiem dotyczyły one zasadniczo okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia, natomiast kwestia charakteru prawnego zatrzymania środków pieniężnych podlegała ocenie sądu wyłącznie na podstawie treści oświadczeń woli stron ujętych w umowie i ogólnych warunkach umowy jako wiążącym strony wzorcu umownym (art. 384 § 1 k.c.). Dowód z przesłuchania świadków i stron przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu obejmującego czynność prawną jest niedopuszczalny, zaś sąd nie stwierdził wystąpienia szczególnych okoliczności przemawiających za przeprowadzeniem takich dowodów (art. 247 k.p.c.). W szczególności, powód nie sformułował żadnych twierdzeń dotyczących czynienia przez strony umowy dodatkowych ustaleń, wykraczających poza spisana treść umowy, odnoszących się do kwestii kaucji gwarancyjnej. W tym zakresie powód zaprezentował wyłącznie wywód prawny.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

Powoda i PPUH (...) sp. z o.o. łączyła umowa z 12 marca 2015 r. o roboty budowlane (art. 647 k.c. i nast.). Powód był generalnym wykonawcą budowy budynku piekarni z cukiernią wraz z niezbędną infrastrukturą, a pozwany w ramach tej inwestycji jako podwykonawca był zobowiązany do wykonania określonych robót budowlanych. Jeśli umowa z podwykonawcą dotyczy wykonania robót budowlanych stanowiących chociażby część obiektu budowlanego, powinna ona być kwalifikowana jako umowa o roboty budowlane (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 października 2011 roku, II CSK 63/11).

Powód swoje świadczenia umowne spełnił w całości i bez wad. W niniejszym postępowaniu dochodził zapłaty kwoty mieszczącej się w różnicy pomiędzy ustalonym wynagrodzeniem za wykonane prace budowlane a wynagrodzeniem faktycznie wypłaconym, argumentując że doszło do odroczenia terminu zapłaty wynagrodzenia co do dochodzonej kwoty 58 898,40 zł.

Sąd nie podzielił jednak tej oceny, dochodząc do przekonania, że pomiędzy powodem a PPUH (...) sp. z o.o. doszło do zawarcia osobnej umowy kaucji, której treść została włączona do umowy z 12 marca 2015 r. Umowa tego rodzaju nie została w sposób szczególny uregulowana ustawowo, lecz kryteria jej wyodrębnienia zostały wykształcone w orzecznictwie. Polega ona na tym, że dający kaucję przekazuje określoną kwotę pieniędzy na rachunek biorącego, który jest uprawniony do skorzystania z nich w granicach określonych celem zabezpieczenia, zobowiązując się jednocześnie do zwrotu kaucji niewykorzystanej w określonym terminie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2019 r., I CSK 577/18).

Sąd miał na uwadze, że użycie w umowie z 12 marca 2015 r. pojęcia kaucji gwarancyjnej nie jest rozstrzygające dla oceny jej charakteru prawnego, o którym decyduje przede wszystkim (zgodnie z art. 65 § 2 k.c.) zgodny zamiar stron i cel zawarcia umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 2018 r., I CSK 349/17).

Umowa kaucji ma charakter realny, kauzalny i akcesoryjny. Jej kazualność wynika z tego, że prawną przyczyną przysporzenia po stronie biorącego jest zabezpieczenie wierzytelności, a akcesoryjność wynika ze ścisłego uzależnienia od umowy stanowiącej źródło zabezpieczanej wierzytelności. Jest to umowa realna, wymagająca przeniesienia własności pieniędzy (zatem również ich posiadania) na biorącego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z 27 czerwca 2019 r., VII AGa (...)).

W niniejszej sprawie sąd ocenił, że powód i PPUH (...) sp. z o.o. wykreowali odrębny od łączącej ich umowy głównej stosunek prawny kaucji o zabezpieczającym charakterze, stanowiący źródło wierzytelności pieniężnej PPUH (...) sp. z o.o. wobec powoda o zapłatę kwoty kaucji. Strony umowy ustaliły potrącenie 10% wynagrodzenia umownego netto z każdej faktury jako sposób tworzenia kaucji zabezpieczającej (§ 16 § 1 ogólnych warunków umowy). Taki mechanizm przekazania pieniędzy tytułem kaucji nie budził zastrzeżeń sądu. Skuteczne utworzenie kaucji może bowiem nastąpić przez potrącenie wynagrodzenia na poczet kaucji, mające źródło umowne w tzw. porozumieniu kompensacyjnym, którego podstawę prawną stanowi art. 3531 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 2018 r., V CSK 501/17).

Sąd nie miał wątpliwości, że umowa stron (§ 16 ust. 1 ogólnych warunków umowy) dawała wyraz ich jednoznacznej woli wyodrębnienia środków pieniężnych na kaucję gwarancyjną. Zawarte w tym celu umowne porozumienie kompensacyjne („wykonawca upoważnia zamawiającego do potrącania z każdej kolejnej faktury kwot potrzebnych na ustanowienie kaucji gwarancyjnej”) prowadziło zaś do umarzania wierzytelności powoda w zakresie 10% wynagrodzeń częściowych należnych za wykonane kolejnych etapów prac - na skutek przeznaczenia tych środków na kaucję zabezpieczającą.

Kaucja ta została ustanowiona na określony cel opisany w umowie jako zabezpieczenie należytego usuwania wad i usterek w okresie gwarancji i rękojmi. Umowa wyszczególniła konkretne roszczenia, których zaspokojeniu kaucja miała służyć (§ 16 ust. 2 ogólnych warunków umowy: „kary umowne, koszty zastępczego wykonywania przedmiotu umowy, koszty zastępczego usunięcia wad i usterek oraz inne dopuszczalne pomniejszenia przewidziane umową”). Brak było zatem podstaw, aby tak wyodrębnioną kwotę traktować nadal jako wynagrodzenie, skoro jej prawne przeznaczenie zostało ściśle określone i było odmienne od wynagrodzenia. Generalny wykonawcy został upoważniony do zużycia kaucji na zaspokojenie określonych roszczeń w oznaczonym czasie.

Po przeistoczeniu części wynagrodzenia w kaucję gwarancyjną, utraciła ona swój charakter prawny wynagrodzenia, a zastosowana konstrukcja prawna uniemożliwia jej uznanie za odroczone wynagrodzenie. O warunkach jej zwrotu decyduje odrębny reżim prawny, wynikający z umowy kaucji. W konsekwencji, żądanie zwrotu kwot zatrzymanych na kaucję nie jest tożsame z żądaniem zapłaty wynagrodzenia.

Powództwo podlegało w rezultacie oddaleniu, albowiem roszczenie powoda skierowane przeciwko inwestorowi zostało oparte na jego solidarnej odpowiedzialności z odpowiedzialnością generalnego wykonawcy za zapłatę wynagrodzenia, wynikającej z art. 6471 § 1 k.c., natomiast odpowiedzialność ta nie obejmuje roszczeń innego rodzaju (w szczególności zwrotu kaucji zabezpieczającej – por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 września 2012 r., IV CSK 91/12).

Bezzasadne było żądanie powództwa rozpatrywane na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 w zw. z art. 410 k.c.). Nie ma wątpliwości, że świadczenia powoda, składające się na wykonanie przedmiotu umowy o roboty budowlane, stanowiły korzyść majątkową pozwanego uzyskaną w oparciu o ważną podstawę prawną w postaci jego umowy z PPUH (...) sp. z o.o.

Z omówionych względów powództwo należało oddalić.

Sąd obciążył powoda jako stronę przegrywającą sprawę obowiązkiem zwrotu kosztów procesu w całości na rzecz powoda na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty procesu poniesione przez pozwanego złożyło się wynagrodzenie

pełnomocnika wykonującego zawód adwokata w stawce 5400 zł (na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie) oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

ZARZĄDZENIE

(...)

- (...)

- (...)